

(Uniforum, Universitetet i Oslo 6.5.1999)

Sigurd Skirbekk:

Holocaust og historieløshet

I 1995 gav professor i statsvitenskap ved University of Hawaii, Rudolph J. Rummel ut en stor studie som han kalte "*Death by Government*" (Transaction Publishers). I dette verket summerte han opp beregninger av folkemord i vårt århundre, foretatt av det han regnet som de ti fremste forskere på feltet. Folkemord ble nærmere definert som drap av egne borgere, direkte og indirekte forårsaket av politiske beslutninger.

Rummel la fram de gjennomsnittlige beregningene til disse forskere og kom til at så mye som 169 millioner mennesker kunne sies å ha vært ofre for politisk initierte folkemord mellom 1900 og 1990-tallet. De største megamorderne ble Josef Stalin og Mao Tse Tung, med litt over og litt under 40 millioner liv på samvittigheten hver. Deretter fulgte Adolf Hitler (vel 20 millioner), Chiang Kai Shek (vel 10 millioner), V.L. Lenin (vel 4 millioner) Tojo Hideki (knappt 4 millioner), Pol Pot (rundt 2 millioner) og Yaha Khan og Josip Broz Tito med vel en million hver. (Tab 1.4)

Selv om nyere forskning sikkert kan modifisere disse tallene en del (muligens må Stalin justeres litt ned og Mao litt opp), så er det likevel betimelig å trekke enkelte generelle slutninger: 1) Tallene på drepte i folkemord er langt større enn vanligvis antatt. 2) Regimer legitimert med "venstreradikale" ideologier har både absolutt og i forhold til folketall og regjeringstid alt i alt tatt livet av flere sivile enn regimer legitimert av "høyrradikale" ideologier. Et unntak er Nazi-Tysklands forhold til ikke-tyskere i perioden 1939-45. 3) Det er ikke regimenenes legitimering i forhold til bestemte ideologier som synes å være det mest utslagsgivende for utskielene, men derimot deres villighet eller ikke villighet til å akseptere korrigerende av egen makt. Demokratier er mindre morderiske enn autoritære stater som i sin tur er mindre morderiske enn totalitære stater. - En annen av Rummels bøker heter kort og godt *Power Kills*.

Disse referansene bør inngå i den debatten som nå er satt i gang om den framtidige bruk av Villa Grande. I tilfelle denne villaen skal huse et studiesenter for folkemord, bør det bli et ordentlig forskningsbasert senter og ikke få den slagside som mange såkalte Holocaustsentre har fått i flere andre land, der jødene skjebne under annen verdenskrig blir eneste fokus. Jeg har møtt folk med både russisk, ukrainsk, serbisk og kinesisk bakgrunn og fra Bangla Desh som har reagert på disse sentrene, og blant annet kalt dem for museer for utvalgte minoriteter. Det er historieløst å framstille Hitlers form for holocaust som noe i enhver forstand enestående, selv om det alltid kan argumenteres for at alle typer av folkemord har noe enestående ved seg. Det er først og fremst i et sammenliknende perspektiv at forskere kan gjøre seg håp om å komme med ny innsikt.

Litteraturreferanser:

Rummel, Rudolph J. (1995): *Death by Government*. Transaction Publishers. New Brunswick og London.

Courtois, StÉphane et al. (1999): *The Black Book of Communism (Les livres noir de communism – finnes ogsÅ i svensk oversettelse)* Harvard University Press.

Landau, Ronnie S. (1998): *Studying the Holocaust. Issues, Readings and Documents*. Routledge, London.

Novick, Peter (1999): *The Holocaust in American Life*. Houghton Mifflin Company, Boston/ New York

Finkelstein; Norman G.(2000): *The Holocaust Industry: reflections on the exploitation of Juwish suffering*. Verso Books, London.

Chalk, Frank og Kurt Jonassohn (1990): *The History and Sociology of genocide*. Yale University press, New Haven og London.

Chiot, Daniel (1994): *Modern Tyrants. The Power and Prevalence of Evil in Our Age*. Princeton University press